

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	2
Učiť o Napoleonovi je rovnako dôležité ako o Havlovi či Mečiarovi, vraví pedagogička budúcich učiteľov dejepisu . . . 3 Online, dennikn.sk, 1. 9. 2021, 9:49	
Aké to je vymeniť svet, v ktorom žijete, za iný? O dobrodružstvách z tohtoročných letných stáží Erasmus+ píšú slovenskí študenti.	9
Online, dennikn.sk, 1. 9. 2021, 11:48	
Na dejepise sa budú deti zbytočne učiť viac o Havlovi...	11
Online, dennikn.sk, 1. 9. 2021, 11:55	
PREHLAD: Takto bude vyzerat' školský rok 2021/2022	12
Online, refresher.sk, 31. 8. 2021, 10:35	
Michal Kováčik: Úlohou softvér developmentu je zhmotňovat' predstavy klienta, aj preto sme k nemu najbližšie . . . 15 Online, nextech.sk, 1. 9. 2021, 0:11	
Zaradenie učiteľky MŠ	16
Online, skolskyportal.sk, 31. 8. 2021, 11:52	
Dendrológiai tanösvényt nyílt a kassai botanikus kertben	17
Online, amikassa.sk, 31. 8. 2021, 6:52	
Fakulty a ústavy UPJŠ	18
Učiť o Napoleonovi je rovnako dôležité ako o Havlovi či Mečiarovi, vraví pedagogička budúcich učiteľov dejepisu . . 19 Online, dennikn.sk, 1. 9. 2021, 9:49	
Na dejepise sa budú deti zbytočne učiť viac o Havlovi...	25
Online, dennikn.sk, 1. 9. 2021, 11:55	

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Učiť o Napoleonovi je rovnako dôležité ako o Havlovi či Mečiarovi, vraví pedagogička budúcich učiteľov dejepisu

1. 9. 2021, 9:49, Zdroj: dennikn.sk, Vydavateľ: N Press, Autor: Tomáš Čorej, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 252.7 tis. GRP: 5,62 OTS: 0,06 AVE: 1454 Eur

Kde robíme chyby pri učení dejepisu? Vnímame ho ako uzavretú minulosť, pritom je o našej prítomnosti a budúcnosti, vraví didaktička dejepisu Alžbeta Šniežko.

Alžbeta Šniežko v rozhovore hovorí aj o tom:

že stále máme historikov, ktorí sa otvorene hlásia k vojnovému štátu, a aj niektoré učebnice dejepisu ospravedlňujú Jozefa Tisa,

že v Európe učebnice skôr žiaka učia pracovať s informáciami a u nás ponúkajú hotovú verziu príbehu

a že pravek, stredovek či Napoleon sú rovnako dôležité témy ako druhá svetová vojna a socializmus.

Čo je najväčšia chyba, ktorú robíme pri učení dejepisu?

Hlavný problém spočíva v tom, že ho široká verejnosť, žiaci, ale dokonca aj mnohí učitelia vnímajú ako uzavretú minulosť. Niečo sa odohralo, no žiaci len málokedy chápú, prečo sa o tom učia a ako tieto poznatky dokážu využiť v reálnom živote. V ich očiach, ale aj v očiach verejnosti je tak dejepis vnímaný ako zbytočný predmet. Niečo sa stalo, no nikto netuší, prečo sa o tom učíme.

Prečo je to tak?

Pretože ho nevyučujeme správne. Deti vedia čo sa stalo, kedy sa to stalo, ale nechápú, prečo sa to stalo a aký to má súvis so súčasnosťou. Nie, predmetom dejepisu nie je uzavretá minulosť, ale prítomnosť, ktorú dejepis na základe porozumenia minulosti vysvetľuje. Tým umožňuje žiakovi orientovať sa v súčasnom svete a zároveň tým ovplyvňuje aj budúcnosť, ktorú žiaci svojím konaním a rozhodovaním nevyhnutne tvoria.

Alžbeta Šniežko z Katedry histórie Filozofickej fakulty **UPJŠ**. Foto – archív Alžbety Šniežko

Ako by to malo vyzerať v praxi?

Úlohou didaktika je nájsť v každej téme esenciu, prečo sa vlastne učí. Poviem vám jednu úsmevnú príhodu. Raz som sa štvrtákov na katedre histórie opýtala, načo potrebujeme dejepis. Z akého dôvodu sa ho učíme, keď sú tie udalosti už za nami? Všetci boli ticho, až sa po dlhom uvažovaní ozval jeden mladík. „No asi na to, aby sme sa mohli uplatniť vo vedomostnej súťaži,“ povedal. Vtedy som pochopila, že tento pohľad je stále mimoriadne rozšírený.

Vyučujeme udalosti, mená a roky – plávame na povrchu –, ale málokedy sa dostaneme k podstate danej témy. Nezamyšľame sa nad tým, aký je jej význam pre našu prítomnosť a budúcnosť. Musíme opustiť faktografiu ako konečný cieľ, vo všetkých témach potrebujeme pochopiť niečo hlbšie. Musíme sa ponoriť do hlbších prúdov toku dejín, ktoré nám pomôžu porozumieť konkrétnosti, ktoré plávajú nad nimi. Tento proces je však náročnejší ako strohé osvojenie si faktografie.

Skúsme byť trochu konkrétnejší.

Vysvetlím vám to na príklade Nežnej revolúcie, pretože táto téma bude blízka väčšine čitateľov. Zo všetkých strán počúvam, ako málo sa jej venuje priestoru, čo je sčasti opodstatnená kritika. Lenže keď sa k nej dostaneme, učíme ju vyslovene faktograficky.

Nedávno sme k Novembru robili výstavu, na ktorej som sa rozprávala so zhruba tisíc študentmi základných a stredných škôl. Kládla som im vopred premyslené otázky, ktoré mali jeden cieľ: prísť spolu so žiakmi na to, čo sa vlastne výstavou snažíme dosiahnuť.

V každej skupine sme bez problémov zodpovedali otázku, kedy, kde a prečo sa udiali historické udalosti, ktorým sa výstava venovala. Na otázky, prečo si tieto udalosti každoročne pripomínáme, som však už dostávala vágne formulovanú a generáciami omieľanú frázu „aby sme sa poučili z chýb minulosti“. Lenže ako konkrétne sa z Novembra poučíme? Takmer nikto nevedel odpovedať.

Snažila som sa vysvetliť, že pripomínaním si konkrétneho dátumu sa hlásime k hodnotám, na ktoré odkazuje. Naša súčasnosť môže pôsobiť dojemom, že ohrozenie demokracie patrí už len do dejepisu, a teda každoročné podujatia pri príležitosti 17. novembra sú viacmenej formalitou. Mohlo by sa zdať, že demokracia je samozrejmosť, stále prítomná a my si ju „len“ pripomínáme. Opak je však pravdou. Tieto hodnoty sú prítomné práve dovtedy, kým si ich pripomínáme a kým sa k nim hlásime, a teda práve preto existujú. Budú tu, pokiaľ budú existovať v ľudskej, kolektívnej a individuálnej pamäti.

Pamäť tu vystupuje ako databáza hodnôt, s ktorými sa identifikujeme alebo ich odmietame. Ich prenesením v čase a priestore, tu a teraz, tak zohrávame svoju historickú úlohu. Odvolávame sa pritom na myšlienky sformulované pred niekoľkými desaťročiami ľuďmi, ktorí si svoju historickú úlohu len málo uvedomovali, tak ako si ju viac či menej uvedomovali aktéri novembra 89 a ako si ju len málo

uvedomujeme aj my dnes.

Fajn, to bola Nežná revolúcia. Ale má podobný potenciál povedzme pravek?

Som presvedčená, že áno. Nosnou témou praveku by mali byť kultúry, pri ktorých zisťujeme, ako sa správali a čo pre ne bolo typické. Snažím sa ich prepájať s prítomnosťou tak, že študenti majú podľa rôznych názorov vymyslieť ich názov a z perspektívy výskumníka o tritisíc rokov rozmýšľať, ako by pomenovali našu kultúru. Ešte som sa nestrela s tým, aby nejaký žiak prišiel s pozitívnym prívlastkom – väčšina žiakov hovorí o kultúre mobilných telefónov či plastov. Potom sa rozprávame, čo môžeme robiť, aby sme to zmenili. Takže áno, aj pravek, ktorý je zdanlivo mimoriadne vzdialený, vieme prepájať so súčasnosťou, napríklad v otázke, kedy a prečo sme sa stali ľuďmi. A deti si potom lepšie spájajú historické súvislosti a takisto si skôr pamätajú názvy pravekých kultúr, pretože pochopia, ako vznikli.

Míting v Bratislave v novembri 1989. Foto – TASR/Vladimír Benko

Takže tvrdíte, že každú jednu dejepisnú tému by sme sa mali snažiť prepojiť so súčasnosťou?

Som presvedčená, že tento potenciál má každé učivo, hoci by som chcela dodať, že nemusíme nutne sprítomňovať každú historickú udalosť. Vždy však musíme vedieť, aký má zmysel učiť sa o nej. Možno len slúži na pochopenie iných a pre prítomnosť dôležitejších tém, ale aj to treba objaviť a zrozumiteľne odkomunikovať smerom k žiakom.

Na Slovensku máme pomerne dobrý vzdelávací štandard – teda dokument, v ktorom sa okrem iného píše, ktoré témy sa učia.

Dvaja kolegovia z Nemecka v roku 2011 porovnávali štandardy v 25 krajinách Európskej únie. Ako vyplýva z tejto komparácie, vzdelávací štandard obsiahnutý v Štátnom vzdelávacom programe môžeme hodnotiť ako pozitívny krok smerom k skvalitňovaniu výučby dejepisu na Slovensku, pričom je porovnateľný so štandardmi ostatných európskych krajín.

Prečo sa neučíme, kedy bola vykopaná prvá studňa v Hrašovíku? Asi preto, lebo táto udalosť nemala dosah regionálneho, celoštátneho alebo celosvetového významu a nemá potenciál byť prostriedkom na pochopenie súčasných problémov. Praveké kultúry, stredovek, Napoleona či Veľkú francúzsku revolúciu vyučujeme z konkrétneho dôvodu.

Nezanedbávame však moderné dejiny na úkor stredoveku či Napoleona? Čo sa školák dozvie o Václavovi Havlovi či o Vladimírovi Mečiarovi?

Uznávam, že veľmi málo, hoci to závisí od konkrétneho učiteľa. S vašou tézou však tak trochu nesúhlasím; skúsím vám to vysvetliť.

Cieľom učenia sa o minulosti je rozvíjať žitý prítomný vzťah žiakov k minulosti – aby sme sa na základe učenia o minulosti vedeli orientovať v dnešnom svete. To by sa mali žiaci učiť od piateho ročníka na základnej škole, v šiestom ročníku preberajú pravek a starovek a tak ďalej. Lenže ak u žiaka nerozvíjame tento vzťah, ak nevie, ako funguje poznávanie minulosti, ako to vyzerá v historikovej dielni, zbytočne bude venovať viac času učeniu o Havlovi či o Mečiarovi.

Prečítajte si

Podcast: Vladimír Mečiar nie je otec vlasti

Žiaci sa o nich majú učiť v deviatom ročníku, lenže často nemajú na čom stavať a vedomosti z moderných dejín „visia v prázdne“. Dovolím si povedať, že pravek, stredovek či Napoleon sú rovnako dôležité témy ako 2. svetová vojna alebo socializmus.

To znie ako pomerne odvážne tvrdenie.

Nežiadali sme napríklad o navýšenie počtu hodín v deviatke, ale v predchádzajúcich ročníkoch. Pretože ak žiak nepochopí, čo je diktatúra dávno predtým, darmo mu to budete vysvetľovať na moderných dejinách. Jednoducho to už nebude schopný dobehnúť. Samozrejme, tešíme sa z každej pridanej hodiny, neriešime tým však hlavný problém.

Čiže ak sa deti v prvom rade nenaučia myslieť ako historici, zbytočne ich budeme učiť o Havlovi a Mečiarovi, pretože pre nich budú len ďalšími dvomi menami do počtu?

Áno. Dejepis sa dá zakaždým prepájať s prítomnosťou a našou úlohou je učiť tak, aby deti pochopili, ako sa vyvíjala spoločnosť a k čomu to viedlo. Keď porozumejú konceptom a procesom, ktoré sú prítomné v ľudských dejinách, nebude potrebné vysvetľovať všetky konkrétosti. Ak raz pochopia, ako vyzerá totalitný režim, sami prídu na to, o čom bolo v slovenských dejinách obdobie socializmu. Jednoducho si už do existujúceho kontextu dosadia známe informácie o nedemokratických režimoch. Ak ich nemajú, budú sa ich učiť zas a znova nanovo.

Zoznam tém, ktoré sa deti učia, teda považujete za zmysluplný. Vravíte však, že zlyhávame v tom, ako ich vyučujeme, pretože nedostatočne prepájame minulosť s prítomnosťou a kladieme príliš veľký dôraz na fakty a nie na súvislosti. Rozumiem tomu správne?

Viac-menej áno, nechcela by som však zovšeobecňovať. Určite sú aj učitelia, ktorí prepájajú minulosť s prítomnosťou, ale podľa našich skúseností ich je veľmi málo. Nechcela by som však, aby to vyznelo tak, že ich kritizujem. Na Slovensku totiž – a to je európska rarita – prakticky neexistuje kontinuálne vzdelávanie pedagógov.

Dejepis učia aj ľudia, ktorí ho vyštudovali v 80. či 90. rokoch minulého storočia, odvtedy sa veľa zmenilo, neexistuje však podpora, ktorá by aktualizovala ich vedomosti alebo metodiku. Učitelia sú odkázaní na samoštúdium.

Všetky problémy, o ktorých sa bavíme, sa napokon týkajú troch kľúčových aspektov: kvality historického výskumu, kvality odovzdávania týchto poznatkov vo vyučovacom procese a nakoniec didaktiky dejepisu ako vednej disciplíny, ktorá dva predošlé aspekty spája.

Skúsme si ich postupne trochu bližšie rozobrať.

V našej historickej kultúre sú stále prítomné dve vzájomne sa vylučujúce histórie Slovenska. Každú reprezentuje iná časť historickej obce, pričom jedna zastupuje nacionalistické videnie dejín. Keďže obe skupiny reprezentujú vedeckí pracovníci, legitimizujú tým obidve protirečivé interpretácie dejín.

Môžeme byť trochu konkrétnejší?

Je dôležité zdôrazniť, že tieto interpretácie dejín sa prenášajú do školského dejepisu, a tak kvalita výskumu priamo ovplyvňuje historické a občianske vedomie mladej generácie.

Asi najvýraznejšie sa to prejavilo v kauze súvisiacej s prácou historika Milana Ďuricu s názvom Dejiny Slovenska a Slovákov. Základnou líniou Ďuricovho diela je boj slovenského národa za národné práva, ktorého prirodzeným vyvrcholením je vznik slovenského štátu v roku 1939 a v roku 1993. Časť historikov jeho výklad slovenských dejín odmietla a časť ho prijala. Čo je však najpodstatnejšie, jeho práca bola koncom roka 1996 ako doplnkový text k výučbe dejepisu distribuovaná na všetky základné školy.

Kvalita historického výskumu teda priamo ovplyvňuje tvoriace sa historické a občianske vedomie mladej generácie a spája vedca-historika s učiteľom v regionálnom školstve. To zároveň ukazuje, aké nezastupiteľné miesto majú v spoločnosti historici, ktorých práca má priamy vplyv na naše súčasné aj budúce občianske rozhodnutia. V procese vyrovnávania sa s vlastnou históriou stojí pred slovenskými historikmi výzva slovenské dejiny demýtizovať, ale tiež vystúpiť z anonymity, či skôr izolácie od širokej verejnosti, ktorá stále historický výskum vníma ako vednú disciplínu s minimálnym dosahom na našu každodennosť. Už spomínaná vzájomná interakcia historik – učiteľ – žiak však dokazuje, že opak je pravdou.

Tým ste sa už zrejme dostali k druhému aspektu – transformácie poznatkov historického výskumu do vzdelávacieho procesu.

Áno. Kvalitu transformácie poznatkov do vyučovacieho procesu ovplyvňuje to, že historická informácia je vždy určená niekomu. To vysvetľuje, prečo politická garnitúra podporuje, odmieta či ignoruje konkrétnu koncepciu dejín.

Známa je napríklad kontroverzia sochy Svätopluka, „kráľa starých Slovákov“, ktorú v júni 2010 slávnostne odhalili na Bratislavskom hrade za podpory troch najvyšších ústavných činiteľov Ivana Gašparoviča, Pavla Pašku a Roberta Fica. Alebo spomínané diskusie k schváleniu 30. októbra ako jednorazového štátneho sviatku pri príležitosti 100. výročia vzniku ČSR. Snahy o prisvojenie dejín sú teda stále prítomné.

Socha Svätopluka na Bratislavskom hrade a v pozadí Petržalka. Foto N – Tomáš Benedikovič

Už sme si povedali, že vzdelávací štandard môžeme hodnotiť pozitívne, no do praxe ho nepretaví jeho publikovanie na internetovej stránke Štátneho pedagogického ústavu, ale systematická práca s učiteľmi. Inštitúcie, ktoré sú zodpovedné za tvorbu koncepcie vzdelávania a kontinuálneho vzdelávania učiteľov v slovenskom prostredí, dlhodobo zlyhávajú. Učitelia dejepisu sú odkázaní na svoje vedomosti z vysokoškolského štúdia, skúsenosti z doterajšej praxe a na svoju intuíciu.

Tým sa dostávame k tretiemu aspektu...

... ktorým je didaktika.

Áno, avšak hlavným problémom je, že sa jej na Slovensku venuje málo ľudí a budúcich učiteľov dejepisu často nepripravujú odborníci na didaktiku, ale kolegovia, ktorí ju učia popri svojich predmetoch.

Didaktika dejepisu je ešte stále v procese etablovania ako vedecká disciplína, čo priamo vplýva na kvalitu prípravy budúcich učiteľov dejepisu na slovenských univerzitách.

Ak by sme učili správne dejepis, nebol by tu Kotleba?

To zase nehovorím, ale dejepis má potenciál významne eliminovať extrémistické tendencie. Ak ho učíme správne.

Môžem vám uviesť ďalší príklad na toľkokrát skloňovanom Slovenskom štáte.

Učíme ho cez naratív utrpenia Židov, čo je, samozrejme, opodstatnené, pretože osudy židovskej komunity v Slovenskom štáte sú v našich dejinách bezprecedentným príkladom porušovania ľudských práv. Pedagogická prax však ukazuje, že podobné učebné figúry redukujú tému porušovania ľudských práv iba na židovskú komunitu, s čím sa majorita nevie stotožniť. Počas holokaustu bola táto menšina zdecimovaná, takže žiaci spravidla nemajú vo svojom okolí jej príslušníka a obraz majú vytvorený väčšinou na základe pretrvávajúcich stereotypov. Mladí majú pocit, že sa ich to netýka, nerozumejú hrôzám holokaustu, pretože sa nevedia vcítiť do Židov.

Preto považujeme za vhodné zvoliť taký prístup, ktorý vlastným pátraním privedie žiakov k zisteniu, že téma holokaustu sa ich netýka ako Židov, ale ako ľudí. Takisto ako iné formy genocídy a diskriminácie – spoločným menovateľom týchto tém by mal byť človek a jeho základné ľudské práva, či už ide o holokaust Židov, alebo o genocídu v Rwande. Musíme žiakov naučiť, že ľudské práva sú tu pre každého.

Absencia didaktiky ako vednej disciplíny však len uzatvára kruh, v rámci ktorého je dejepis ako škrečok v kolese – neustále dobieha svoj nevyužitý potenciál. Po voľbách roku 2016 pritom nastala zaujímavá situácia.

Aká?

Aj vy ste sa opýtali na Kotlebu. Po tom, čo sa do parlamentu dostala jeho krajne pravicová ĽSNS, mnohí začali kritizovať spôsob, akým sa vyučuje na školách. Výsledkom boli a sú rôzne reformné snahy vo vzdelávaní, a to nielen na úrovni ministerstva školstva, ale takisto z iniciatívy rôznych neziskoviek a občianskych združení.

V centre pozornosti týchto snáh stojí predovšetkým dejepis, ktorý mnohí bez akejkoľvek analýzy didaktického systému spolu s občianskou náukou označovali za vinníka aktuálnych problémov.

V tom spočíva absurdnosť situácie – štát a ním riadené inštitúcie dlho nejavia záujem o systematické skvalitňovanie výučby dejepisu, ale na druhej strane ho spolu s občiankou vníma ako kľúčový pri budovaní historického a občianskeho vedomia. Táto situácia tak vytvorila priestor pre mnohé iniciatívy, ktoré sa snažia výučbu dejepisu modernizovať, no často je výsledkom ich snáh presný opak.

Môžete nám dať príklad?

Aktuálne prebieha diskusia okolo youtubového kanála Dejepis inak. Problém spočíva v tom, že ho školám priamo odporúča ministerstvo školstva. Ako Slovenská historická spoločnosť sme boli dokonca oslovení, aby sme k práci autorky spomínaného kanála zaujali odborné stanovisko. V ňom okrem iného konštatujeme, že autorka pri svojej práci nevyužíva overené postupy historickej vedy a didaktiky dejepisu, pričom absentuje tiež kvalitné pochopenie historického obsahu, nehovoriac o tom, že aj pôvodnosť jej diel je sporná. V tomto kontexte je teda nevyhnutné pýtať sa ministerstva, kto konkrétne a na základe akých odborných kompetencií, rozhodol o propagácii tohto youtubového kanála na jeho webovej stránke a odporučil ho základným a stredným školám.

Z mojich skúseností zo spolupráce s niektorými neziskovými organizáciami môžem vo všeobecnosti konštatovať, že ich aktivitám, žiaľ, chýbajú teoretické východiská a nevychádzajú z aktuálneho stavu bádania v historických vedách a v didaktike dejepisu.

Čo potom hovoríte na učebnice dejepisu?

Práve otvárate ďalšiu veľkú tému. Fakt je, že v nich nájdeme mnoho absurdných pasáží, ktoré podporujú naratív o akýchsi utláčaných Slovákoch. Problém opäť spočíva aj v tom, že slovenskí historici sú rozdelení na dve skupiny, pričom jedna pomerne otvorene sympatizuje so Slovenským štátom a s Jozefom Tisom, o čom sme sa už bavili. V starších učebniciach bolo napríklad napísané, že Tuka s Machom žiadali, aby sa pri transportoch netrhali židovské rodiny, a tak od 11. apríla 1942 začali vyvážať celé rodiny, čo je absurdné. Aj aktuálne učebnice však majú podobné nedostatky.

Aké?

Nedozvieme sa napríklad, že Slovenský štát bol fašistický, jeho obdobie je prezentované pod názvom Nový štát na mape Európy a celá téma aj jej spracovanie pôsobí ako snaha o ospravedlnenie Jozefa Tisa. Ide konkrétne o učebnicu pre tretí ročník gymnázií.

V tematickom celku Slovenská republika sa dozvieme, že Tiso patril k umiernennej skupine, ktorá sa napríklad „zdráhala robiť väčšie zmeny v štátnom aparáte, a tak sa vytvoril priestor na ochranu určitých osôb“. Alebo že umiernení politici na čele s Tisom považovali deportácie za vec radikálov a stavali sa k nim pasívne.

To vyznieva, akoby Tiso ako prezident na priebeh deportácií nemal žiadny dosah, čo však nie je pravda. Svedčia o tom okrem iného listy mnohých slovenských občanov, ktorí žiadali o výnimku z takzvaného židovského kódexu priamo prezidenta osobne. Odpoveď bola v drvivej väčšine prípadov zamietavá alebo prišla neskoro.

Jozef Tiso u ríšskeho kancelára Adolfa Hitlera 13. marca 1939. Foto – archív TASR

Na inom mieste sa v učebnici uvádza, že pôvodná predstava radikálov (ktorú reprezentovali predovšetkým Tuka a Mach) bola vyviezť všetkých Židov, ale snem presadil v zákone výnimky, ktoré chránili aspoň ich časť. Nikde sa však už nespomína, že v mnohých prípadoch museli ľudia za výnimku zaplatiť, a že ak niekto aj dostal výnimku, deportovaný bol namiesto neho niekto iný. Selektívne vybrané historické fakty tak vytvárajú obraz o Jozefovi Tisovi ako o umiernenom a bezmocnom prezidentovi, to však nekorešponduje s historickou skutočnosťou.

Ďalší problém spočíva v tom, že učebnice nekorešpondujú so vzdelávacím štandardom.

Čo to znamená?

Učebnice boli napísané ešte predtým, ako vznikol štandard. To znamená, že sa deti učia z kníh, ktorých metodika nekorešponduje s tým, čo sa majú učiť. Pretaviť štandard do praxe si vyžaduje, aby učebnica obsahovala prieskumnú, vyšetrovateľskú časť, kým súčasné učebnice sú skôr výkladové.

Fakt je, že aj keby sme nemali metodickú podporu učiteľov, dobré učebnice by vyriešili aspoň časť problému. Na Slovensku sme však až donedávna mali kompletne zatvorený trh s učebnicami – všetci sa učili z jednej sady kníh, ktorú vybralo ministerstvo školstva. Tie sú pritom prevažne výkladové, je v nich nová téma, nejaké otázky a maximálne nejaká zaujímavosť. V Európe je pritom trendom robiť analyticko-pracovné učebnice, ktoré učia žiaka pracovať s informáciami; nie tie, ktoré ponúkajú hotovú verziu príbehu.

Súvisí to s tým, že ste povedali, že naše učebnice podporujú naratív o utláčaných Slovákoch?

Áno. Naše učebnice nie sú mnohostranné – multiperspektívne. Napríklad uhorské dejiny sú vnímané ako niečo cudzie, nie ako naše dejiny. To vedie k naratívu, že sme boli neustále utláčaní, až kým sme sa nevymanili, a naše dejiny sa začínajú až vznikom Československa, hoci ani to niektorí historici neakceptujú. Pre mnohých sa dokonca začínajú až Slovenským štátom, až vtedy sme boli „skutočne samostatní“.

Neuvedomujeme si, že Uhorsko bolo rozmanitým štátom, v ktorom vedľa seba koexistovalo viacero etníc. Keby sme ho vyučovali multiperspektívne, žiaci by rýchlo pochopili, že nie sme žiadni trpitelia. Lenže to sa v dejepise nezohľadňuje. Keď si prečítate učebnicu, dozviete sa len pohľad jednej strany – tej slovenskej – pričom to vyzerá ako neustály zápas o oslobodenie.

Skôr by som ocenila, keby sme si porovnali učebnice zo Slovenska, z Maďarska a trebárs z Chorvátska, porovnali výklad tých istých udalostí a našli spoločného menovateľa. Lenže to by muselo vyjsť výlučne z iniciatívy konkrétneho učiteľa.

Takže naše učebnice podporujú nacionalistické tendencie?

V podstate áno. Stále je to o tom, kto nám kedy ubližoval, aj keď zdôrazňujem, že to opäť závisí od konkrétneho učiteľa. Na katedre histórie vidíme, že u študentov musíme korigovať pokrivené historické vedomie. Mnohí majú stále pocit, že slovenský národný príbeh je o konečnom oslobodení – akosi šťastnom konci po tom, čo sme celé dejiny trpeli.

Prečítajte si

Inak ako mýtus Slovensko Štefánika vlastne ani nezažilo

Čo by ste teda po všetkom, čo sme si povedali, odkázali mladým ľuďom, ktorí zvažujú, že sa stanú učiteľmi dejepisu, prípadne ho už študujú?

Pozývam ich študovať učiteľstvo dejepisu a spolupracovať s nami na prekonávaní problémov a výziev, o ktorých sme tu hovorili. Nemôžem hovoriť za všetkých kolegov, preto budem teraz veľmi konkrétna. Konceptia prípravy učiteľov dejepisu na našej katedre stojí predovšetkým na schopnosti pomenovať aktuálne problémy dejepisného vyučovania, analyzovať ich, nachádzať riešenia, a tiež navrhovať a vytvárať nové prístupy k učeniu o minulosti. Z mojich doterajších stretnutí so študentmi viem, že túžba meniť svet k lepšiemu drieme v každom mladom človeku. Učiť kvalitný dejepis je nepochybne cesta, ako si túto túžbu splniť.

Alžbeta Šniežko (36)

Pôsobí ako didaktička dejepisu na Katedre histórie FF **UPJŠ** v Košiciach, kde sa od roku 2013 v rámci pedagogickej činnosti venuje výučbe didaktiky dejepisu a ďalších predmetov súvisiacich s prípravou študentov učiteľstva dejepisu. V rámci výskumnej činnosti sa venuje analýze vzdelávacích štandardov pre predmet dejepis a ich aplikácii do pedagogickej praxe, čoho výsledkom je publikácia jej pracovných učebníc z dejepisu Hravá história pre 5. a 6. ročník základných škôl. Od roku 2015 sa prostredníctvom interaktívnych výstav venuje tzv. public history. Ako predsedníčka sekcie pre didaktiku dejepisu v Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV sa venuje analýze študijných programov učiteľstva dejepisu na vysokých školách a univerzitách. Je členkou predmetovej komisie pre predmet dejepis na Štátnom pedagogickom ústave pri ministerstve školstva a členkou medzinárodnej asociácie pre didaktiku dejepisu (ISHD).

Vladimír Mečiar v roku 1992 s deklaráciou zvrchovanosti, Napoleon prechádza Alpy na maľbe z roku 1800 a Václav Havel v decembri 1989 vo Východoslovenských železnižach Košice. Foto – archív TASR a David Jacques-Louis/Wikipedia

Autor: Tomáš Čorej

Aké to je vymeniť svet, v ktorom žijete, za iný? O dobrodružstvách z tohtoročných letných stáží Erasmus+ píše slovenskí študenti. [✉](#)

📅 1. 9. 2021, 11:48, Zdroj: [dennikn.sk](#) [✉](#), Vydavateľ: N Press, Autor: nikola.pilatova@saac.sk, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 252.7 tis. GRP: 5,62 OTS: 0,06 AVE: 1454 Eur

SAAC - agentúra Erasmus +

Zdroj: archív J. Kamanová

SAAC – Národná agentúra programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu, pripravila sériu príbehov mladých študentov, ktorí sa rozhodli využiť letný čas na získavanie nových zručností v rámci zahraničných stáží. V letnom čítaní pokračujeme príbehmi Jany Kamanovej z Talianska a Veroniky Talafovej z Nemecka.

Zdroj: Archív J. Kamanovej

Mohlo by sa zdať, že vycestovanie na študijnú stáž (či mobilitu) je v tomto období nereálne. No opak je pravdou! A presne o mojej skúsenosti na stáži na čarovnej Sicílii budú nasledujúce riadky.

Cestovanie bolo mojou vášňou odjakživa a tak možnosť spojiť štúdium s Erasmus+ pobytmi bola u mňa jasná voľba. Minulý rok som sa plná nadšenia pobrala na študijný pobyt do Kalábrie a naplno si tam užila prvý mesiac (z plánovaných piatich), následne celkom nečakane prišla pandémia, úplné uzavretie škôl a vlastne snáď celého Talianska. Z domu sme mohli vyjsť len na nákup potravín, či do lekárne, aj to len s vypísanou deklaráciou z Ministerstva vnútra. Žiadne prechádzky pri mori, ani len v meste... Ak nás vonku zahliadla polícia, bolo sa potrebné deklarovat' a vysvetliť kam máme namierené. Čo vzhľadom na úroveň mojej taliančiny poskytovalo slušnú dávku vzrušenia pri každej ceste do supermarketu.

Celú túto až priam filmovú situáciu sa nám však podarilo zvládnuť hladko aj vďaka komunikácii s našou koordinátorkou na univerzite, ktorá nám vysvetlila ďalšie kroky. Pociť, že na takto náročnú situáciu človek nie je sám, je na nezaplatenie!

Obrovský bonus pre mňa bol, že môj študijný pobyt pokračoval ďalej. Síce online, no naďalej na Talianskej univerzite, ku ktorej vďaka online prednáškam pribudli aj tie na slovenskej, a tak som zvládla byť prítomná na prednáškach na oboch univerzitách. Online svet dokáže byť čarovný.

Teraz už ako čerstvá absolventka som sa rozhodla zamieriť opäť do čarovnej talianskej čižmičky... tentokrát ale na ostrov hneď vedľa nej – na Sicíliu! Najväčšia výzva pri organizovaní mojej stáže bolo nájsť vhodnú organizáciu. No podarilo sa. Na stáži je jedna z mojich úloh učiť miestne decká angličtinu. Je to pre mňa obrovská škola, deti sú najlepší učelia. Nielen cudzích jazykov. Moja trpezlivosť tu tuším dosiahne opäť vyšší level.

Zdroj: Archív J. Kamanovej

Chod tejto organizácie výrazne funguje na dobrovoľníkoch. Organizácia spolupracuje so študentmi z miestnych univerzít, ktorí u nej vykonávajú svoju prax. Rovnako sú súčasťou tímu aj tí, ktorí si chcú svoj životopis doplniť o prospešnú činnosť dobrovoľníctva a mať tak väčšie šance na výber budúceho zamestnania.

Vďaka dobrovoľníkom je tak chod organizácie finančne jednoduchší, čo poskytuje upraviť cenu pre klientov tak, aby si ju naozaj mohla dovoliť takmer každá rodina. Jedno dieťa platí za deň 10 Eur (sú tu od 8:00 -14:00, prípadne menej podľa potreby), cena je bez stravy, každý si nosí svoju desiatu. V prípade, že sa rodina rozhodne mať dieťa v „tábore“ celý týždeň, platí len za 4 dni.

V práci sa tak stretávame rôznorodá partička, chalani, dievčatá, všetko Taliani cca vo veku 23+ a ja, jediná cudzinka vo veku 40+. Keďže vek je naozaj len číslo, dokážeme si skvele rozumieť, cieľ máme jasný: dovoliť si deťom užiť leto, zahrať sa do sýta, neublížiť si pri tom a možno sa aj niečo nové priučiť.

Je to pre mňa zaujímavá skúsenosť v mnohých smeroch. Okrem toho, že mi Sicília poskytuje možnosť byť mimo svoju komfortnú zónu naozaj takmer celý čas, veľmi silno ma obohacuje. Dokáže mi denne ukázať novú tvár, niečím ma prevkapiť.

Obzerám sa na obdobie strávené v Nemecku a mám úsmev na perách. Moja dvojmesačná letná stáž bola obdobím prekonávania strachu, nových výziev, pravidelnej konfrontácii s hranicami nekomfortnej zóny, nových ľudí, kultúr, nových pohľadov na svet. Na dva mesiace som vymenila svet, v ktorom žijem, za iný. Nebol lepší, ani horší, ale bol rozhodne iný.

„Zažila som, že nie len vedomosti slúžia človeku, ale aj skúsenosti, ktoré vytvárajú vedomosti.“

Zdroj: Archív V. Talafovej

Moja letná Erasmus stáž bola zameraná na výskum biofyzikálnych vlastností rekombinantného pavúčieho proteínu a jeho možných aplikácií v biomateriálovom inžinierstve. Ide o výskum, ktorý mi zmenil vnímanie hraníc objavovania. Pavučina mi už viac neevokuje neporiadok, práve naopak, zahľadím sa na ňu a rozmýšľam, aké vlastnosti by mal svet, ktorý by sa z nej vytvoril. Aj na tejto, na prvý pohľad nereálnej predstave, pracujú vedci v nemeckej univerzite v Bayreuthe, ako aj na katedre Biofyziky **UPJŠ** a Centre Interdisciplinárnych Vied CIB v Košiciach.

Vďaka zahraničnej výskumnej stáži som namerala veľké množstvo kvalitných výsledkov v tejto výskumnej oblasti a naučila sa pracovať s mnohými technikami, ktoré zatiaľ nie sú dostupné v Košiciach. Spoznala som nie len množstvo zaujímavých ľudí, ale predovšetkým som lepšie spoznala seba. Ešte hlbšie som videla moje silné a naopak slabé stránky. Nastal rozvoj môjho analytického myslenia. Spoznala som moju rýchlu schopnosť adaptácie. Precítila som pravdu, že život je zmena. A každá zmena v živote je možná. Iba my sami rozhodujeme o každej sekunde – ako a kde ju strávime, ako a kde ju precítíme. Zažila som, že nie len vedomosti slúžia človeku, ale aj skúsenosti, ktoré vytvárajú vedomosti. Žijeme vo svete, kde je veľa príležitostí a niekedy je ťažké vybrať si. Ja som si vybrala a môj výber odporúčam každému. Čas strávený v zahraničí nie je nikdy strateným časom. A k tomu prináša krásny benefit- človek si uvedomí, čo všetko má a čaká ho doma. Čo on sám môže priniesť domov.

Autor: nikola.pilatova@saaic.sk

Na dejepise sa budú deti zbytočne učiť viac o Havlovi... [🔗](#)

📅 1. 9. 2021, 11:55, Zdroj: [dennikn.sk](#) [🔗](#), Vydavateľ: N Press, Autor: Matúš Demiger, Sentiment: Negatívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 252.7 tis. GRP: 5,62 OTS: 0,06 AVE: 930 Eur

Na dejepise sa budú deti zbytočne učiť viac o Havlovi či Mečiarovi, ak pri starších obdobiach nepochopia súvis s prítomnosťou, ak napríklad predtým nepochopia, čo je to diktatúra, hovorí Alžbeta Šniežko, ktorá vyučuje budúcich učiteľov dejepisu. „Pravek, stredovek či Napoleon sú rovnako dôležité témy ako 2. svetová vojna alebo socializmus,“ hovorí v rozhovore.

Alžbeta Šniežko z katedry histórie Filozofickej fakulty **UPJŠ**. Foto – archív Alžbety Šniežko

Autor: Matúš Demiger

PREHLAD: Takto bude vyzerat školský rok 2021/2022 [☞](#)

☑ 31. 8. 2021, 10:35, Zdroj: refresher.sk ☑, Vydavateľ: REFRESHER, Autor: Viktor Kniš, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 173.4 tis. GRP: 3,85 OTS: 0,04 AVE: 1137 Eur

Všetko, čo potrebuješ vedieť o novom školskom roku.

Základné a stredné školy už plošne zatvárať nebudú ani v prípade, že sa okresy dostanú do najhoršej, čiernej fázy. „Chceme, aby sa žiaci prioritne vzdelávali prezenčne,“ povedal minister školstva Branislav Gröhling pri predstavení tzv. školského semaforu, ktorým sa budú školy riadiť počas celého najbližšieho školského roka.

Snahou nás všetkých je, aby sa žiaci čo najviac vzdelávali v školách. V škole majú žiaci priamy kontakt s učiteľom aj rovesníkmi, budujú si sociálne vzťahy a je to to najlepšie prostredie pre ich vzdelávanie. (B. Gröhling)

Znamená to obrovskú zmenu v porovnaní s posledným rokom a pol, keď boli aj mladší žiaci nútení absolvovať menej efektívne dištančné vyučovanie. Výhodu mali študenti, ktorých učitelia sú počítačovo gramotnejší, na druhej strane sa končiace ročníky dočkali úľav v podobe zrušených monitorov a maturít.

V školskom roku 2021/2022 minister školstva takýto scenár neočakáva, ak sa nič vážnejšie nestane. V prípade, že niekto ochorie, zatvoria len konkrétne triedy.

Žiaci nemusia byť zaočkovaní, nepotrebujú negatívne výsledky testov, povinné zostávajú len rúška. Napriek tomu rezort školstva výrazne odporúča všetky dostupné nástroje, ktoré zabraňujú šíreniu nového variantu delta, ktorý sa vyznačuje veľmi vysokým reprodukčným číslom.

V tomto článku si prečítaš:

Aký je rozdiel medzi školským covid automatom a školským semaforom.

Prečo už nehrozí hromadné dištančné vyučovanie.

Či budú otvorené školské jedálne.

Na čo sa musia pripraviť vysokoškoláci.

Ako bude vyzerat zatváranie škôl a kto o tom bude môcť rozhodovať.

Prečo zatiaľ nie je jasné, ako bude vyzerat vyučovanie na vysokých školách.

ŠKÔLKY, ZÁKLADNÉ ŠKOLY, STREDNÉ ŠKOLY, ŠPECIÁLNE ŠKOLY...

Pre koho platí najnovší covid semafor ministerstva školstva?

Všetky predškolské zariadenia, základné školy, stredné školy, 8-ročné gymnáziá, špeciálne školy, praktické školy a odborné učilišťa, jazykové školy a základné umelecké školy, školské výchovno-vzdelávacie zariadenia a pod. sa riadia covid semaforom.

Neplatí len pre študentov univerzít a vysokých škôl. Tie sa riadia školským covid automatom naviazaným na 5-farebný systém.

Budú sa musieť žiaci dávať testovať antigénovými, kloktacími alebo inými testami?

Test na koronavírus nebude treba za žiadnych okolností. Ak rodičia žiakov prejavia záujem, štát im bezplatne poskytne antigénové testy na dobrovoľné samotestovanie doma. Inštrukcie, ako objednať testy, dostanú školy mailom.

Záujemcom o dobrovoľné testovanie zo základných a špeciálnych základných škôl rezort jednorazovo poskytne PCR kloktacie testy na začiatku školského roka.

Novinkou je možnosť zisťovania protilátok. Rodič žiaka, ktorý neabsolvoval PCR test, bude môcť požiadať všeobecného lekára pre deti a dorast o test na protilátky proti ochoreniu covid-19 po ukončení 14-dňovej karantény žiaka po kontakte s pozitívnou osobou a aj po pozitívnom výsledku samotestovania antigénovým testom.

Môžu si byť rodičia a žiaci istí, že iní študenti neprinesú do tried koronavírus?

Pri prvom nástupe do školy a po každom prerušení školskej dochádzky, ktoré trvá 3 a viac po sebe nasledujúcich dní, rodič predloží škole písomné vyhlásenie o bezpríznakosti žiaka.

Čo znamená školský semafor a ako bude fungovať v praxi?

Zoznam škôl, ktoré môžu byť otvorené podľa jednotlivých farieb okresov, definuje všeobecný covid automat. Okrem toho platí aj tzv. školský semafor, ktorý umožňuje v oranžových fázach riaditeľom a v červených regionálnym úradom verejného zdravotníctva obmedzovať prevádzku v konkrétnych triedach.

Zelená fáza:

v škole nie sú žiadne osoby s koronavírusom

vyučovanie prebieha bez obmedzení

Oranžová fáza:

v škole je aspoň jedna osoba s koronavírusom

riaditeľ školy môže rozhodnúť o prerušení vyučovania v konkrétnej triede, ale musí zabezpečiť dištančnú formu vyučovania; riaditeľ nemôže prerušiť vyučovanie v celej škole

ak sa osoba s koronavírusom vyskytne v rodine žiaka alebo učiteľa, do karantény ide len žiak/učiteľ, nie celá trieda; karanténa trvá 14 dní, výnimku majú plne zaočkované osoby

Červená fáza:

v škole je viac potvrdených pozitívnych prípadov alebo ohnisko koronavírusu

regionálne úrady verejného zdravotníctva môžu zatvárať triedy alebo školy, pre zatvorené triedy škola zabezpečí dištančnú formu vzdelávania

Ak sa v škole vyskytne pozitívny prípad, aj všetky úzke kontakty musia ísť na 14 dní do karantény, ak ešte nie sú plne zaočkované. Úzky kontakt = prítomnosť s pozitívnou osobou viac ako 15 minút na vzdialenosť menej ako 2 metre.

Ako sa aktuálny covid automat prejaví na otváraní a zatváraní škôl?

Ak bude okres vo fáze monitoringu, školy sú otvorené bez akýchkoľvek obmedzení, zostáva len povinnosť nosiť rúško. Covid automat už prihliada aj na zaočkovanosť populácie nad 50 rokov, a tak postupne pribúdajú okresy, ktoré sa už nikdy nedostanú do najhoršej, čiernej fázy.

Fungovanie covid automatu vysvetľujeme v tomto článku.

Zdroj: MŠ SR

Kde všade musia mať žiaci nasadené rúško?

V prípade rúšok platia rovnaké obmedzenia, aké definujú vyhlášky verejného zdravotníctva, bez výnimky ich musia nosiť všetci žiaci. Platí to napríklad aj pre hudobnú výchovu. Výnimku majú deti do 6 rokov, deti v materskej škole, žiaci so závažnými poruchami autistického spektra, deti so sluchovým postihnutím alebo so stredným a ťažkým mentálnym postihnutím a ich pedagógovia.

Budú otvorené jedálne?

Áno, ministerstvo však odporúča zabezpečiť stravovanie tak, aby sa v jedálňach nemiešali deti z rôznych tried. Odporúčajú zonáciu priestorov a zákaz výdaja jedla ľuďom, ktorí nenavštevujú školu. Žiaci si nemajú dokladať jedlo a pítie sami.

Budú môcť školy organizovať hromadné podujatia?

Hromadné podujatia sa konať nebudú alebo sa budú uskutočňovať bez premiešavania tried. Rezort školstva neodporúča plánovať školy v prírode, lyžiarske výcviky a pri stužkových slávnostiach odporúča umožniť prístup len očkovaným, testovaným a tým, ktorí prekonali koronavírus. Ministerstvo školstva neodporúča ani prezenčné rodičovské združenia, tie by mali byť online.

Poskytne vláda kompenzáciu rodičom, ak riaditelia alebo regionálne úrady verejného zdravotníctva zatvoria triedy?

Áno, rodičom vtedy tiež vzniká nárok na tzv. OČR, teda ošetrovné.

Rodičia môžu aj v tomto školskom roku ospravedlniť žiaka na maximálne päť po sebe nasledujúcich vyučovacích dní. Nárok na OČR vtedy rodičom nevzniká. Ak to bude rodič alebo plnoletý žiak zneužívať, žiakovi môže hroziť komisionálne preskúšanie a škola môže na

túto skutočnosť upozorniť sociálnych pracovníkov.

Budú otvorené internáty?

Ministerstvo dôrazne odporúča poskytovať ubytovanie len tým žiakom, ktorí sú zaočkovaní, testovaní alebo prekonali koronavírus a majú protilátky (OTP).

Rezort školstva v školskom semafore odporúča zabezpečiť, aby sa čo najmenej premiešavali rôzne skupiny žiakov. Tie tvoria podľa ministerstva školstva žiaci, ktorí sú počas školského vyučovania v blízkom kontakte, teda v jednej triede. „Ak je žiak z jednej triedy ubytovaných v internáte málo, potom tvoria skupinu žiaci, ktorí sú počas vyučovania v blízkom kontakte (žiaci jedného ročníka, respektíve jednej školy),“ uvádza rezort školstva.

Internát má mať zriadené izolačné izby a za zvýšených hygienických opatrení poskytovať ubytovanie na nevyhnutne potrebný čas žiakom internátu, ktorí sú v izolácii/karanténe. V prípade výskytu pozitívneho žiaka v školskom internáte zriaďovateľ ubytovacieho zariadenia umiestni žiaka do izolačnej izby a informuje rodiča, ktorý ho bezodkladne vyzdvihne.

Školy musia častejšie dezinfikovať a zabezpečovať vyššiu hygienu. Kto to celé zaplatí? Ministerstvo školstva poskytne školám financie na zvýšené náklady spojené so zabezpečením bezpečnej prevádzky škôl počas pandémie. Materské školy a špeciálne materské školy dostanú päť eur na každého zamestnanca a 150 eur na školu. Ostatné školy dostanú päťeurový príspevok na každého zamestnanca aj žiaka. Školy dostanú peniaze automaticky.

Musia sa dať učitelia povinne zaočkovať?

Zatiaľ nie, šéf rezortu školstva Branislav Gröhling však vyzval tých učiteľov, ktorým to umožňuje zdravotný stav a ešte sa nedali zaočkovať, aby tak urobili. Podľa ministra školstva je ku koncu júla priemerne zaočkovaných 66 percent zamestnancov škôl a učiteľov, pričom toto číslo je vyššie vo veľkých mestách, ako sú Bratislava, Košice a Žilina.

Povinné očkovanie je témou ministra zdravotníctva, ktorý už dal vypracovať manuál v prípade, že by vláda pristúpila k tomuto riešeniu. Učitelia sú súčasťou tohto plánu, ktorý zatiaľ nerealizujú.

VYSOKÉ ŠKOLY

Platia pre vysoké školy rovnaké pravidlá ako pre základné a stredné školy?

Nie. Vysoké školy na Slovensku sa riadia len covid automat, ktorý definuje, za akých okolností sa môžu študenti zúčastňovať na vyučovaní osobne, resp. majú povinnosť absolvovať vyučovanie dištančne.

Vo fáze monitoringu sú otvorené všetky vysoké školy. Čo ak sa situácia zhorší?

Už v druhej najlepšej, oranžovej fáze obmedzí covid automat vysoké školy počtom žiakov. Bez obmedzení budú len zdravotnícke vysokoškolské odbory, resp. prax pre študentov všetkých odborov a záverečné skúšky, obhajoby a štátnice. Vysoké školy pravdepodobne budú mať možnosť vybrať si, či umožnia prístup len zaočkovaným, OTP alebo všetkým, a podľa toho pre ne budú platiť konkrétne opatrenia. Zatiaľ školy neavizujú, že by plánovali robiť rozdiely medzi zaočkovanými a nezaočkovanými.

Majú všetky školy rovnaké pravidlá?

Nie automaticky. Zároveň sa neponáhľajú so zverejňovaním plánovaných opatrení, keďže semester sa na väčšine z nich začína až v polovici septembra. Napríklad STU sa odvoláva na platný covid automat, Univerzita Komenského však chystané opatrenia ešte len oznámi. Ani **UPJŠ** a TUKE v Košiciach zatiaľ presne nevedia, či začnú prezenčnou alebo dištančnou formou.

Budú otvorené internáty?

Podľa platnej vyhlášky by mali byť dostupné len pre študentov, ktorí absolvujú prezenčnú formu vyučovania. Niektoré internáty dávajú možnosť študentom vymeniť si izbu, ak im systém pridelil nezaočkovaného spolubývajúceho. Jednotné pravidlá zatiaľ neexistujú.

Upozorniť na chybu. Ak si našiel nedostatok v článku alebo máš pripomienky, daj nám vedieť.

Náhľadový obrázok: TASR

Škola

Autor: Viktor Kniš

Michal Kováčik: Úlohou softvér developmentu je zhmotňovať predstavy klienta, aj preto sme k nemu najbližšie

1. 9. 2021, 0:11, Zdroj: [nextech.sk](#), Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ
Užívateľov za deň: 3.2 tis. GRP: 0,07 OTS: 0,00 AVE: 160 Eur

0

Špeciálny projekt

V Deutsche Telekom IT Solution (DT ITSO SK) pracuje už viac ako 10 rokov a v súčasnosti pôsobí na pozícii People lead in Software Endengineering. Michal Kováčik nám v rozhovore prezradil, prečo je táto oblasť IT dôležitá.

Na akých projektoch v súčasnosti pracujete?

Najväčší projekt, na ktorom spolupracujeme, je dodávanie telekomunikačných produktov na nemecký trh. Ide konkrétne o vysokorýchlostný gigabitový internet. V jednom projekte je zahrnutých približne 200 až 300 ľudí. Celý projekt sa manažuje v rámci firemnej štruktúry, v rámci ktorej spolupracuje 22 tímov z Ruska, Nemecka, Maďarska a z ďalších európskych krajín, v ktorých má DT ITSO SK pobočky. V konečnom dôsledku je cieľ pomerne jasný, máme jedného veľkého zákazníka – Deutsche Telecom, a dodávame pre neho produkty šité na mieru tak, aby bol schopný reflektovať na rýchlo sa meniaci trh.

Aká je metodika pri vyvíjaní produktov?

Metodologická stránka je väčšinou stále rovnaká, používajú sa určité agilné metódy, SCRUM, na manažovanie väčších projektov. Čo sa týka technických riešení, nájdete u nás v podstate skoro všetko, na čo si spomeniete – Java, Spring, .Net, Python, Angular React – technológií je tu naozaj veľmi veľa a je si z čoho vyberať. Predovšetkým však záleží na potrebách projektu, respektíve produktu.

V čom vidíte potenciál softvér developmentu?

Softvér engineering je nevyhnutná súčasť IT, vďaka ktorej sme k našim zákazníkom čo najbližšie, keďže zhmotňujeme ich predstavy o produkte. Ja by som softvér engineering veľmi zjednodušene priblížil ku skladaniu Lego kociek s cieľom vyvinúť produkt s biznisovým potenciálom. Vývoj produktov je dôležitý pre transformáciu a napredovanie biznisu, preto je softvér engineering nevyhnutný.

Ako prebieha zhmotňovanie predstáv do reality?

Stretli sme sa zatiaľ len s dvoma prístupmi. Prvý je, že IT ponúka zákazníkovi nástroje na riadenie jeho potrieb a ten druhý je, že zákazník presne vie, čo chce docieľiť, a IT mu jeho predstavu pomôže zrealizovať. Tu sa však rozprávame viac o tom druhom spôsobe a ten je jasne popísaný v agilných metódach vývoja.

Kam podľa vás smeruje budúcnosť tejto IT oblasti ?

IT je podľa mňa nástroj, ktorý umožňuje efektívne riadiť a rozvíjať iné odvetvia. Tí, ktorí sa naučia tento nástroj využívať efektívne, budú rýchlejší, kreatívnejší a kvalitnejší. V našej spoločnosti máme momentálne 180 developerov a práve teraz sa snažíme jednotlivé časti skladačky dopĺňať tak, aby sme boli schopní dodávať nášmu zákazníkovi produkt s pridanou hodnotou. Načrtol som samozrejme len budúcnosť softvérového vývoja v našej spoločnosti.

Venujete sa aj iným projektom?

Ako sa hovorí, vždy sa niečo nájde a ja som pomerne aktívny človek. Ako príklad by som uviedol aplikáciu na urýchlenie antigénového testovania v Košiciach, ale aj aplikáciu na výskumnú štúdiu na prítomnosť protilátok na korona vírus, ktorú robila **UPJŠ** v Košiciach. Tieto CSR aktivity sú pre mňa sprestrením pracovného života a som veľmi vďačný, že mi firma umožňuje realizovať sa v nich.

Autor: Deutsche Telekom IT Solution | Všetky autorove články

Zaradenie učiteľky MŠ [↗](#)

📅 31. 8. 2021, 11:52, Zdroj: [skolskyportal.sk](#) [↗](#), Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **UPJŠ**

Užívateľov za deň: **1.2 tis.** GRP: **0,03** OTS: **0,00** AVE: **205 Eur**

Dobrý deň, prosím o usmernenie ako správne zaradiť učiteľku v MŠ. Doterajšia prax 300 dní.

Vzdelanie: Gymnázium, externé pomaturitné dvojročné štúdium - učiteľstvo pre MŠ a vychovávateľstvo. **UPJŠ** Košice, magisterské, program filozofia.

Uvažujem správne, že bude zaradené do 6. PT + príplatok začínajúceho do ukončenie adaptačného vzdelávania? Po ukončení adaptačného ostane v 6?

Berie sa ohľad na to, že VŠ iné ako požadované? Lebo keby bola so strednou školou začínajúca, tak ide od 4 PT, tak?

ďakujem pekne za vaše rady.

Ak chcete komentovať, prihláste sa alebo zaregistrujte

Ut, 08/31/2021 - 11:15

Maria Pavlikova

Zaradenie učiteľky MŠ

Takéto zaradenie preferujem aj ja. Neviem, či je celkom správne. Ona je kvalifikovaná na úrovni ÚSO vzdelania a nedáte jej podmienku podľa § 83 ods. 1 zákona č. 138/2019 Z. z. doplniť si vzdelanie. Ak by ste mali stanovisko z ministerstva, bolo by to istejšie.

Ak chcete komentovať, prihláste sa alebo zaregistrujte

Najnovšie články

31.08.2021

Dendrológiai tanösvényt nyílt a kassai botanikus kertben [📄](#)

📅 31. 8. 2021, 6:52, Zdroj: amikassa.sk [📄](#), Autor: György Szaszák, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Užívateľov za deň: 9 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 28 Eur

2021-08-31

WhatsApp

1 700 méter hosszúságú dendrológiai tanösvényt nyitottak Kassán a Šafárik Egyetem botanikus kertjében, ami a kert alsó részét az arborétummal köti össze. A tanösvényen – ami több, mint 35 ezer eurós befektetésből valósult meg – 80 olyan fa félegességgel találkozhatnak a látogatók, melyek közül 33 hazai-, 47 viszont távolabbi éghajlatú tájakról származnak. A tanösvényen öt interaktív oktató tábla is várja a gyerekeket, valamint szabadtéri fitness létesítmények is, melyeket a felnőttek is használhatnak – közölte Pavol Mártonfi, a kassai botanikus kert igazgatója.

Fontos kiemelni, hogy ez a projekt a kassai és a nyíregyházi botanikus kert dendrológiai gyűjteményének fejlesztése oktatási célból címen az INTERREG – pályázaton lett nyertes, aminek következtében a 17.625, 02 eurós beruházás 85%-át az Európai Regionális Fejlesztési Alap állja.

A pályázat leírása, a pályázat céljai: A projekt célja az együttműködés fejlesztése Szlovákiában és Magyarországon található botanikus kertek, nevezetesen a kassai **UPJŠ** Botanikus Kertje és a Nyíregyházi Egyetem Tuzson János Botanikus Kertje között. A pályázati együttműködés, amelyet a két intézmény alkalmazottai végeznek, egy közös dendroflora-oktatási program kidolgozását, valamint gyermekek és felnőttek oktatási támogató tevékenységeit eredményezi. Ez lehetővé fogja tenni az együttműködés szinergikus hatását mindkét intézmény számára, miközben számíthat a látogatók számának növekedésére, legyen az egyéni látogató, gyermekes család vagy iskolás csoport, akik a bővített szolgáltatás miatt vonzóbbnak fogják tartani az intézményeket. A közös projekt elősegíti a régió két botanikus kert együttműködését, és felhívja a figyelmet arra a lehetőségre, hogy a látogatók tegyenek egy kis utazást a partnerország botanikus kertjébe is. A projekt általános céljai a következőképpen foglalhatók össze:

1. Határokon átnyúló együttműködés fejlesztése, a partner botanikus kertekben dolgozó személyek között mindkét országban, találkozók és konzultációk.
2. Új dendrológiai jellegű tanösvény építése, a pihenési tevékenységekkel Kassán és a Nyíregyházán található játszóközpont újjáélesztése valamint az egyes fák címkézése/botanikai információs táblák kihelyezése oktatási céllal.
3. A botanikus kertek látogatószámának növekedése, a határokon átnyúló turizmus fejlődése, tudatosítása a fajok ökológiai jelentőségének az éghajlatváltozás tükrében.

/sz/

Autor: György Szaszák

Fakulty a ústavy UPJŠ

Učiť o Napoleonovi je rovnako dôležité ako o Havlovi či Mečiarovi, vraví pedagogička budúcich učiteľov dejepisu

1. 9. 2021, 9:49, Zdroj: dennikn.sk, Vydavateľ: N Press, Autor: Tomáš Čorej, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: FF UPJŠ, Filozofická Fakulta UPJŠ

Užívateľov za deň: 252.7 tis. GRP: 5,62 OTS: 0,06 AVE: 1454 Eur

Kde robíme chyby pri učení dejepisu? Vnímame ho ako uzavretú minulosť, pritom je o našej prítomnosti a budúcnosti, vraví didaktička dejepisu Alžbeta Šniezko.

Alžbeta Šniezko v rozhovore hovorí aj o tom:

že stále máme historikov, ktorí sa otvorene hlásia k vojnovému štátu, a aj niektoré učebnice dejepisu ospravedlňujú Jozefa Tisa,

že v Európe učebnice skôr žiaka učia pracovať s informáciami a u nás ponúkajú hotovú verziu príbehu

a že pravek, stredovek či Napoleon sú rovnako dôležité témy ako druhá svetová vojna a socializmus.

Čo je najväčšia chyba, ktorú robíme pri učení dejepisu?

Hlavný problém spočíva v tom, že ho široká verejnosť, žiaci, ale dokonca aj mnohí učitelia vnímajú ako uzavretú minulosť. Niečo sa odohralo, no žiaci len málokedy chápú, prečo sa o tom učia a ako tieto poznatky dokážu využiť v reálnom živote. V ich očiach, ale aj v očiach verejnosti je tak dejepis vnímaný ako zbytočný predmet. Niečo sa stalo, no nikto netuší, prečo sa o tom učíme.

Prečo je to tak?

Pretože ho nevyučujeme správne. Deti vedia čo sa stalo, kedy sa to stalo, ale nechápú, prečo sa to stalo a aký to má súvis so súčasnosťou. Nie, predmetom dejepisu nie je uzavretá minulosť, ale prítomnosť, ktorú dejepis na základe porozumenia minulosti vysvetľuje. Tým umožňuje žiakom orientovať sa v súčasnom svete a zároveň tým ovplyvňuje aj budúcnosť, ktorú žiaci svojím konaním a rozhodovaním nevyhnutne tvoria.

Alžbeta Šniezko z Katedry histórie **Filozofickej fakulty UPJŠ**. Foto – archív Alžbety Šniezko

Ako by to malo vyzerať v praxi?

Úlohou didaktika je nájsť v každej téme esenciu, prečo sa vlastne učí. Poviem vám jednu úsmevnú príhodu. Raz som sa štvrtákov na katedre histórie opýtala, načo potrebujeme dejepis. Z akého dôvodu sa ho učíme, keď sú tie udalosti už za nami? Všetci boli ticho, až sa po dlhom uvažovaní ozval jeden mladík. „No asi na to, aby sme sa mohli uplatniť vo vedomostnej súťaži,“ povedal. Vtedy som pochopila, že tento pohľad je stále mimoriadne rozšírený.

Vyučujeme udalosti, mená a roky – plávame na povrchu –, ale málokedy sa dostaneme k podstate danej témy. Nezamyšľame sa nad tým, aký je jej význam pre našu prítomnosť a budúcnosť. Musíme opustiť faktografiu ako konečný cieľ, vo všetkých témach potrebujeme pochopiť niečo hlbšie. Musíme sa ponoriť do hlbších prúdov toku dejín, ktoré nám pomôžu porozumieť konkrétnostiam, ktoré plávajú nad nimi. Tento proces je však náročnejší ako strohé osvojenie si faktografie.

Skúsme byť trochu konkrétnejší.

Vysvetlím vám to na príklade Nežnej revolúcie, pretože táto téma bude blízka väčšine čitateľov. Zo všetkých strán počúvam, ako málo sa jej venuje priestoru, čo je sčasti opodstatnená kritika. Lenže keď sa k nej dostaneme, učíme ju vyslovene faktograficky.

Nedávno sme k Novembru robili výstavu, na ktorej som sa rozprávala so zhruba tisíc študentmi základných a stredných škôl. Kládla som im vopred premyslené otázky, ktoré mali jeden cieľ: prísť spolu so žiakmi na to, čo sa vlastne výstavou snažíme dosiahnuť.

V každej skupine sme bez problémov zodpovedali otázku, kedy, kde a prečo sa udiali historické udalosti, ktorým sa výstava venovala. Na otázky, prečo si tieto udalosti každoročne pripomínáme, som však už dostávala vágne formulovanú a generáciami omieľanú frázu „aby sme sa poučili z chýb minulosti“. Lenže ako konkrétne sa z Novembra poučíme? Takmer nikto nevedel odpovedať.

Snažila som sa vysvetliť, že pripomínaním si konkrétneho dátumu sa hlásime k hodnotám, na ktoré odkazuje. Naša súčasnosť môže pôsobiť dojemom, že ohrozenie demokracie patrí už len do dejepisu, a teda každoročné podujatia pri príležitosti 17. novembra sú viacmenej formalitou. Mohlo by sa zdať, že demokracia je samozrejmosť, stále prítomná a my si ju „len“ pripomínáme. Opak je však pravdou. Tieto hodnoty sú prítomné práve dovtedy, kým si ich pripomíname a kým sa k nim hlásime, a teda práve preto existujú. Budú tu, pokiaľ budú existovať v ľudskej, kolektívnej a individuálnej pamäti.

Pamäť tu vystupuje ako databáza hodnôt, s ktorými sa identifikujeme alebo ich odmietame. Ich prenesením v čase a priestore, tu a teraz, tak zohrávame svoju historickú úlohu. Odvolávame sa pritom na myšlienky sformulované pred niekoľkými desaťročiami ľuďmi, ktorí si svoju historickú úlohu len málo uvedomovali, tak ako si ju viac či menej uvedomovali aktéri novembra 89 a ako si ju len málo

uvedomujeme aj my dnes.

Fajn, to bola Nežná revolúcia. Ale má podobný potenciál povedzme pravek?

Som presvedčená, že áno. Nosnou témou praveku by mali byť kultúry, pri ktorých zisťujeme, ako sa správali **a** čo **pre** ne bolo typické. Snažím sa ich prepájať s prítomnosťou tak, že študenti majú podľa rôznych názorov vymyslieť ich názov **a** z perspektívy výskumníka o tritisíc rokov rozmýšľať, ako by pomenovali našu kultúru. Ešte som sa nestrela s tým, aby nejaký žiak prišiel s pozitívnym prívlastkom – väčšina žiakov hovorí o kultúre mobilných telefónov či plastov. Potom sa rozprávame, čo môžeme robiť, aby sme to zmenili. Takže áno, aj pravek, ktorý je zdanlivo mimoriadne vzdialený, vieme prepájať so súčasnosťou, napríklad v otázke, kedy **a** prečo sme sa stali ľuďmi. **A** deti si potom lepšie spájajú historické súvislosti **a** takisto si skôr pamätajú názvy pravekých kultúr, pretože pochopia, ako vznikli.

Míting v Bratislave v novembri 1989. Foto – TASR/Vladimír Benko

Takže tvrdíte, že každú jednu dejepisnú tému by sme sa mali snažiť prepojiť so súčasnosťou?

Som presvedčená, že tento potenciál má každé učivo, hoci by som chcela dodať, že nemusíme nutne sprítomňovať každú historickú udalosť. Vždy však musíme vedieť, aký má zmysel učiť sa o nej. Možno len slúži na pochopenie iných **a pre** prítomnosť dôležitejších tém, ale aj to treba objaviť **a** zrozumiteľne odkomunikovať smerom k žiakom.

Na Slovensku máme pomerne dobrý vzdelávací štandard – teda dokument, v ktorom sa okrem iného píše, ktoré témy sa učia.

Dvaja kolegovia z Nemecka v roku 2011 porovnávali štandardy v 25 krajinách Európskej únie. Ako vyplýva z tejto komparácie, vzdelávací štandard obsiahnutý v Štátnom vzdelávacom programe môžeme hodnotiť ako pozitívny krok smerom k skvalitňovaniu výučby dejepisu na Slovensku, pričom je porovnateľný so štandardmi ostatných európskych krajín.

Prečo sa neučíme, kedy bola vykopaná prvá studňa v Hrašovíku? Asi preto, lebo táto udalosť nemala dosah regionálneho, celoštátneho alebo celosvetového významu **a** nemá potenciál byť prostriedkom na pochopenie súčasných problémov. Praveké kultúry, stredovek, Napoleona či Veľkú francúzsku revolúciu vyučujeme z konkrétneho dôvodu.

Nezanedbávame však moderné dejiny na úkor stredoveku či Napoleona? Čo sa školák dozvie o Václavovi Havlovi či o Vladimírovi Mečiarovi?

Uznávam, že veľmi málo, hoci to závisí od konkrétneho učiteľa. S vašou tézou však tak trochu nesúhlasím; skúsím vám to vysvetliť.

Cieľom učenia sa o minulosti je rozvíjať žitý prítomný vzťah žiakov k minulosti – aby sme sa na základe učenia o minulosti vedeli orientovať v dnešnom svete. To by sa mali žiaci učiť od piateho ročníka na základnej škole, v šiestom ročníku preberajú pravek **a** starovek **a** tak ďalej. Lenže ak u žiaka nerozvíjame tento vzťah, ak nevie, ako funguje poznávanie minulosti, ako to vyzerá v historikovej dielni, zbytočne bude venovať viac času učeniu o Havlovi či o Mečiarovi.

Prečítajte si

Podcast: Vladimír Mečiar nie je otec vlasti

Žiaci sa o nich majú učiť v deviatom ročníku, lenže často nemajú na čom stavať **a** vedomosti z moderných dejín „visia v prázdne“. Dovolím si povedať, že pravek, stredovek či Napoleon sú rovnako dôležité témy ako 2. svetová vojna alebo socializmus.

To znie ako pomerne odvážne tvrdenie.

Nežiadali sme napríklad o navýšenie počtu hodín v deviatke, ale v predchádzajúcich ročníkoch. Pretože ak žiak nepochopí, čo je diktatúra dávno predtým, darmo mu to budete vysvetľovať na moderných dejinách. Jednoducho to už nebude schopný dobehnúť. Samozrejme, tešíme sa z každej pridanej hodiny, neriešime tým však hlavný problém.

Čiže ak sa deti v prvom rade nenaučia myslieť ako historici, zbytočne ich budeme učiť o Havlovi **a** Mečiarovi, pretože **pre** nich budú len ďalšími dvomi menami do počtu?

Áno. Dejepis sa dá zakaždým prepájať s prítomnosťou **a** našou úlohou je učiť tak, aby deti pochopili, ako sa vyvíjala spoločnosť **a** k čomu to viedlo. Keď porozumejú konceptom **a** procesom, ktoré sú prítomné v ľudských dejinách, nebude potrebné vysvetľovať všetky konkrétosti. Ak raz pochopia, ako vyzerá totalitný režim, sami prídu na to, o čom bolo v slovenských dejinách obdobie socializmu. Jednoducho si už do existujúceho kontextu dosadia známe informácie o nedemokratických režimoch. Ak ich nemajú, budú sa ich učiť zas **a** znova nanovo.

Zoznam tém, ktoré sa deti učia, teda považujete za zmysluplný. Vravíte však, že zlyhávame v tom, ako ich vyučujeme, pretože nedostatočne prepájame minulosť s prítomnosťou **a** kladieme príliš veľký dôraz na fakty **a** nie na súvislosti. Rozumiem tomu správne?

Viac-menej áno, nechcela by som však zovšeobecňovať. Určite sú aj učitelia, ktorí prepájajú minulosť s prítomnosťou, ale podľa našich skúseností ich je veľmi málo. Nechcela by som však, aby to vyznelo tak, že ich kritizujem. Na Slovensku totiž – **a** to je európska rarita – prakticky neexistuje kontinuálne **vzdelávanie** pedagógov.

Dejepis učia aj ľudia, ktorí ho vyštudovali v 80. či 90. rokoch minulého storočia, odvtedy sa veľa zmenilo, neexistuje však podpora, ktorá by aktualizovala ich vedomosti alebo metodiku. Učitelia sú odkázaní na samoštúdium.

Všetky problémy, o ktorých sa bavíme, sa napokon týkajú troch kľúčových aspektov: kvality historického výskumu, kvality odovzdávania týchto poznatkov vo vyučovacom procese **a** nakoniec didaktiky dejepisu ako vednej disciplíny, ktorá dva predošlé aspekty spája.

Skúsme si ich postupne trochu bližšie rozobrať.

V našej historickej kultúre sú stále prítomné dve vzájomne sa vylučujúce histórie Slovenska. Každú reprezentuje iná časť historickej obce, pričom jedna zastupuje nacionalistické videnie dejín. Keďže obe skupiny reprezentujú vedeckí pracovníci, legitimizujú tým obidve protirečivé interpretácie dejín.

Môžeme byť trochu konkrétnejší?

Je dôležité zdôrazniť, že tieto interpretácie dejín sa prenášajú do školského dejepisu, **a** tak kvalita výskumu priamo ovplyvňuje historické **a** občianske vedomie mladej generácie.

Asi najvýraznejšie sa to prejavilo v kauze súvisiacej s prácou historika Milana Ďuricu s názvom Dejiny Slovenska **a** Slovákov. Základnou líniou Ďuricovho diela je boj slovenského národa za národné práva, ktorého prirodzeným vyvrcholením je vznik slovenského štátu v roku 1939 **a** v roku 1993. Časť historikov jeho výklad slovenských dejín odmieta **a** časť ho prijala. Čo je však najpodstatnejšie, jeho práca bola koncom roka 1996 ako doplnkový text k výučbe dejepisu distribuovaná na všetky základné školy.

Kvalita historického výskumu teda priamo ovplyvňuje tvoriace sa historické **a** občianske vedomie mladej generácie **a** spája vedca-historika s učiteľom v regionálnom školstve. To zároveň ukazuje, aké nezastupiteľné miesto majú v spoločnosti historici, ktorých práca má priamy vplyv na naše súčasné aj budúce občianske rozhodnutia. V procese vyrovnávania sa s vlastnou históriou stojí pred slovenskými historikmi výzva slovenské dejiny demýtizovať, ale tiež vystúpiť z anonymity, či skôr izolácie od širokej verejnosti, ktorá stále historický výskum vníma ako vednú disciplínu s minimálnym dosahom na našu každodennosť. Už spomínaná vzájomná interakcia historik – učiteľ – žiak však dokazuje, že opak je pravdou.

Tým ste sa už zrejme dostali k druhému aspektu – transformácie poznatkov historického výskumu do vzdelávacieho procesu.

Áno. Kvalitu transformácie poznatkov do vyučovacieho procesu ovplyvňuje to, že historická informácia je vždy určená niekomu. To vysvetľuje, prečo politická garnitúra podporuje, odmieta či ignoruje konkrétnu koncepciu dejín.

Známa je napríklad kontroverzia sochy Svätopluka, „kráľa starých Slovákov“, ktorú v júni 2010 slávnostne odhalili na Bratislavskom hrade za podpory troch najvyšších ústavných činiteľov Ivana Gašparoviča, Pavla Pašku **a** Roberta Fica. Alebo spomínané diskusie k schváleniu 30. októbra ako jednorazového štátneho sviatku pri príležitosti 100. výročia vzniku ČSR. Snahy o prisvojenie dejín sú teda stále prítomné.

Socha Svätopluka na Bratislavskom hrade **a** v pozadí Petržalka. Foto N – Tomáš Benedikovič

Už sme si povedali, že vzdelávací štandard môžeme hodnotiť pozitívne, no do praxe ho nepretaví jeho publikovanie na internetovej stránke Štátneho pedagogického ústavu, ale systematická práca s učiteľmi. Inštitúcie, ktoré sú zodpovedné za tvorbu koncepcie **vzdelávania a** kontinuálneho **vzdelávania** učiteľov v slovenskom prostredí, dlhodobo zlyhávajú. Učitelia dejepisu sú odkázaní na svoje vedomosti z **vysokoškolského** štúdia, skúsenosti z doterajšej praxe **a** na svoju intuíciu.

Tým sa dostávame k tretiemu aspektu...

... ktorým je didaktika.

Áno, avšak hlavným problémom je, že sa jej na Slovensku venuje málo ľudí **a** budúcich učiteľov dejepisu často nepripravujú odborníci na didaktiku, ale kolegovia, ktorí ju učia popri svojich predmetoch.

Didaktika dejepisu je ešte stále v procese etablovania ako vedecká disciplína, čo priamo vplýva na kvalitu prípravy budúcich učiteľov dejepisu na slovenských univerzitách.

Ak by sme učili správne dejepis, nebol by tu Kotleba?

To zase nehovorím, ale dejepis má potenciál významne eliminovať extrémistické tendencie. Ak ho učíme správne.

Môžem vám uviesť ďalší príklad na toľkokrát skloňovanom Slovenskom štáte.

Učíme ho cez naratív utrpenia Židov, čo je, samozrejme, opodstatnené, pretože osudy židovskej komunity v Slovenskom štáte sú v našich dejinách bezprecedentným príkladom porušovania ľudských práv. Pedagogická prax však ukazuje, že podobné učebné figúry redukujú tému porušovania ľudských práv iba na židovskú komunitu, s čím sa majorita nevie stotožniť. Počas holokaustu bola táto menšina zdecimovaná, takže žiaci spravidla nemajú vo svojom okolí jej príslušníka **a** obraz majú vytvorený väčšinou na základe pretrvávajúcich stereotypov. Mladí majú pocit, že sa ich to netýka, nerozumejú hrôzám holokaustu, pretože sa nevedia vcítiť do Židov.

Preto považujeme za vhodné zvoliť taký prístup, ktorý vlastným pátraním privedie žiakov k zisteniu, že téma holokaustu sa ich netýka ako Židov, ale ako ľudí. Takisto ako iné formy genocídy **a** diskriminácie – spoločným menovateľom týchto tém by mal byť človek **a** jeho základné ľudské práva, či už ide o holokaust Židov, alebo o genocídu v Rwande. Musíme žiakov naučiť, že ľudské práva sú tu **pre** každého.

Absencia didaktiky ako vednej disciplíny však len uzatvára kruh, v rámci ktorého je dejepis ako škrečok v kolese – neustále dobieha svoj nevyužitý potenciál. Po voľbách roku 2016 pritom nastala zaujímavá situácia.

Aká?

Aj vy ste sa opýtali na Kotlebu. Po tom, čo sa do parlamentu dostala jeho krajne pravicová ĽSNS, mnohí začali kritizovať spôsob, akým sa vyučuje na školách. Výsledkom boli **a** sú rôzne reformné snahy vo vzdelávaní, **a** to nielen na úrovni ministerstva školstva, ale takisto z iniciatívy rôznych neziskoviek **a** občianskych združení.

V centre pozornosti týchto snáh stojí predovšetkým dejepis, ktorý mnohí bez akejkoľvek analýzy didaktického systému spolu s občianskou náukou označovali za vinníka aktuálnych problémov.

V tom spočíva absurdnosť situácie – štát **a** ním riadené inštitúcie dlho nejavia záujem o systematické skvalitňovanie výučby dejepisu, ale na druhej strane ho spolu s občiankou vníma ako kľúčový pri budovaní historického **a** občianskeho vedomia. Táto situácia tak vytvorila priestor **pre** mnohé iniciatívy, ktoré sa snažia výučbu dejepisu modernizovať, no často je výsledkom ich snáh presný opak.

Môžete nám dať príklad?

Aktuálne prebieha diskusia okolo youtubového kanála Dejepis inak. Problém spočíva v tom, že ho školám priamo odporúča ministerstvo školstva. Ako Slovenská historická spoločnosť sme boli dokonca oslovení, aby sme k práci autorky spomínaného kanála zaujali odborné stanovisko. V ňom okrem iného konštatujeme, že autorka pri svojej práci nevyužíva overené postupy historickej vedy **a** didaktiky dejepisu, pričom absentuje tiež kvalitné pochopenie historického obsahu, nehovoriac o tom, že aj pôvodnosť jej diel je sporná. V tomto kontexte je teda nevyhnutné pýtať sa ministerstva, kto konkrétne **a** na základe akých odborných kompetencií, rozhodol o propagácii tohto youtubového kanála na jeho webovej stránke **a** odporučil ho základným **a** stredným školám.

Z mojich skúseností zo spolupráce s niektorými neziskovými organizáciami môžem vo všeobecnosti konštatovať, že ich aktivitám, žiaľ, chýbajú teoretické východiská **a** nevychádzajú z aktuálneho stavu bádania v historických vedách **a** v didaktike dejepisu.

Čo potom hovoríte na učebnice dejepisu?

Práve otvárate ďalšiu veľkú tému. Fakt je, že v nich nájdeme mnoho absurdných pasáží, ktoré podporujú naratív o akýchsi utláčaných Slovákoch. Problém opäť spočíva aj v tom, že slovenskí historici sú rozdelení na dve skupiny, pričom jedna pomerne otvorene sympatizuje so Slovenským štátom **a** s Jozefom Tisom, o čom sme sa už bavili. V starších učebniciach bolo napríklad napísané, že Tuka s Machom žiadali, aby sa pri transportoch netrhali židovské rodiny, **a** tak od 11. apríla 1942 začali vyvážať celé rodiny, čo je absurdné. Aj aktuálne učebnice však majú podobné nedostatky.

Aké?

Nedozvieme sa napríklad, že Slovenský štát bol fašistický, jeho obdobie je prezentované pod názvom Nový štát na mape Európy **a** celá téma aj jej spracovanie pôsobí ako snaha o ospravedlnenie Jozefa Tisa. Ide konkrétne o učebnicu **pre** tretí ročník gymnázií.

V tematickom celku Slovenská republika sa dozvieme, že Tiso patril k umierenej skupine, ktorá sa napríklad „zdráhala robiť väčšie zmeny v štátnom aparáte, **a** tak sa vytvoril priestor na ochranu určitých osôb“. Alebo že umiernení politici na čele s Tisom považovali deportácie za vec radikálov **a** stavali sa k nim pasívne.

To vyznieva, akoby Tiso ako prezident na priebeh deportácií nemal žiadny dosah, čo však nie je pravda. Svedčia o tom okrem iného listy mnohých slovenských občanov, ktorí žiadali o výnimku z takzvaného židovského kódexu priamo prezidenta osobne. Odpoveď bola v drvivej väčšine prípadov zamietavá alebo prišla neskoro.

Jozef Tiso u ríšskeho kancelára Adolfa Hitlera 13. marca 1939. Foto – archív TASR

Na inom mieste sa v učebnici uvádza, že pôvodná predstava radikálov (ktorú reprezentovali predovšetkým Tuka a Mach) bola vyviezť všetkých Židov, ale snem presadil v zákone výnimky, ktoré chránili aspoň ich časť. Nikde sa však už nespomína, že v mnohých prípadoch museli ľudia za výnimku zaplatiť, a že ak niekto aj dostal výnimku, deportovaný bol namiesto neho niekto iný. Selektívne vybrané historické fakty tak vytvárajú obraz o Jozefovi Tisovi ako o umiernenom a bezmocnom prezidentovi, to však nekorešponduje s historickou skutočnosťou.

Ďalší problém spočíva v tom, že učebnice nekorešpondujú so vzdelávacím štandardom.

Čo to znamená?

Učebnice boli napísané ešte predtým, ako vznikol štandard. To znamená, že sa deti učia z kníh, ktorých metodika nekorešponduje s tým, čo sa majú učiť. Pretaviť štandard do praxe si vyžaduje, aby učebnica obsahovala prieskumnú, vyšetrovateľskú časť, kým súčasné učebnice sú skôr výkladové.

Fakt je, že aj keby sme nemali metodickú podporu učiteľov, dobré učebnice by vyriešili aspoň časť problému. Na Slovensku sme však až donedávna mali kompletne zatvorený trh s učebnicami – všetci sa učili z jednej sady kníh, ktorú vybralo ministerstvo školstva. Tie sú pritom prevažne výkladové, je v nich nová téma, nejaké otázky a maximálne nejaká zaujímavosť. V Európe je pritom trendom robiť analyticko-pracovné učebnice, ktoré učia žiaka pracovať s informáciami; nie tie, ktoré ponúkajú hotovú verziu príbehu.

Súvisí to s tým, že ste povedali, že naše učebnice podporujú naratív o utláčaných Slovákoch?

Áno. Naše učebnice nie sú mnohostranné – multiperspektívne. Napríklad uhorské dejiny sú vnímané ako niečo cudzie, nie ako naše dejiny. To vedie k naratívu, že sme boli neustále utláčaní, až kým sme sa nevymanili, a naše dejiny sa začínajú až vznikom Československa, hoci ani to niektorí historici neakceptujú. Pre mnohých sa dokonca začínajú až Slovenským štátom, až vtedy sme boli „skutočne samostatní“.

Neuvedomujeme si, že Uhorsko bolo rozmanitým štátom, v ktorom vedľa seba koexistovalo viacero etníc. Keby sme ho vyučovali multiperspektívne, žiaci by rýchlo pochopili, že nie sme žiadni trpitelia. Lenže to sa v dejepise nezohľadňuje. Keď si prečítate učebnicu, dozviete sa len pohľad jednej strany – tej slovenskej – pričom to vyzerá ako neustály zápas o oslobodenie.

Skôr by som ocenila, keby sme si porovnali učebnice zo Slovenska, z Maďarska a trebárs z Chorvátska, porovnali výklad tých istých udalostí a našli spoločného menovateľa. Lenže to by muselo vyjsť výlučne z iniciatívy konkrétneho učiteľa.

Takže naše učebnice podporujú nacionalistické tendencie?

V podstate áno. Stále je to o tom, kto nám kedy ubližoval, aj keď zdôrazňujem, že to opäť závisí od konkrétneho učiteľa. Na katedre histórie vidíme, že u študentov musíme korigovať pokrivené historické vedomie. Mnohí majú stále pocit, že slovenský národný príbeh je o konečnom oslobodení – akosi šťastnom konci po tom, čo sme celé dejiny trpeli.

Prečítajte si

Inak ako mýtus Slovensko Štefánika vlastne ani nezažilo

Čo by ste teda po všetkom, čo sme si povedali, odkázali mladým ľuďom, ktorí zvažujú, že sa stanú učiteľmi dejepisu, prípadne ho už študujú?

Pozývam ich študovať učiteľstvo dejepisu a spolupracovať s nami na prekonávaní problémov a výziev, o ktorých sme tu hovorili. Nemôžem hovoriť za všetkých kolegov, preto budem teraz veľmi konkrétna. Koncepcia prípravy učiteľov dejepisu na našej katedre stojí predovšetkým na schopnosti pomenovať aktuálne problémy dejepisného vyučovania, analyzovať ich, nachádzať riešenia, a tiež navrhovať a vytvárať nové prístupy k učeniu o minulosti. Z mojich doterajších stretnutí so študentmi viem, že túžba meniť svet k lepšiemu drieme v každom mladom človeku. Učiť kvalitný dejepis je nepochybne cesta, ako si túto túžbu splniť.

Alžbeta Šniežko (36)

Pôsobí ako didaktička dejepisu na Katedre histórie FF UPJŠ v Košiciach, kde sa od roku 2013 v rámci pedagogickej činnosti venuje výučbe didaktiky dejepisu a ďalších predmetov súvisiacich s prípravou študentov učiteľstva dejepisu. V rámci výskumnej činnosti sa venuje analýze vzdelávacích štandardov pre predmet dejepis a ich aplikácii do pedagogickej praxe, čoho výsledkom je publikácia jej pracovných učebníc z dejepisu Hravá história pre 5. a 6. ročník základných škôl. Od roku 2015 sa prostredníctvom interaktívnych výstav venuje tzv. public history. Ako predsedníčka sekcie pre didaktiku dejepisu v Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV sa venuje analýze študijných programov učiteľstva dejepisu na vysokých školách a univerzitách. Je členkou predmetovej komisie pre predmet dejepis na Štátnom pedagogickom ústave pri ministerstve školstva a členkou medzinárodnej asociácie pre didaktiku dejepisu (ISHD).

Vladimír Mečiar v roku 1992 s deklaráciou zvrchovanosti, Napoleon prechádza Alpy na maľbe z roku 1800 a Václav Havel v decembri 1989 vo Východoslovenských železnižach Košice. Foto – archív TASR a David Jacques-Louis/Wikipedia

Autor: Tomáš Čorej

Na dejepise sa budú deti zbytočne učiť viac o Havlovi... [🔗](#)

📅 1. 9. 2021, 11:55. Zdroj: [dennikn.sk](#) [🔗](#), Vydavateľ: N Press, Autor: Matúš Demiger, Sentiment: Negatívny, Téma: Fakulty a ústavy UPJŠ, Kľúčové slová: Filozofická Fakulta UPJŠ

Užívateľov za deň: 252.7 tis. GRP: 5,62 OTS: 0,06 AVE: 930 Eur

Na dejepise sa budú deti zbytočne učiť viac o Havlovi či Mečiarovi, ak pri starších obdobiach nepochopia súvis s prítomnosťou, ak napríklad predtým nepochopia, čo je to diktatúra, hovorí Alžbeta Šniežko, ktorá vyučuje budúcich učiteľov dejepisu. „Pravek, stredovek či Napoleon sú rovnako dôležité témy ako 2. svetová vojna alebo socializmus,“ hovorí v rozhovore.

Alžbeta Šniežko z katedry histórie **Filozofickej fakulty UPJŠ**. Foto – archív Alžbety Šniežko

Autor: Matúš Demiger